

Miðvísur uppbyggingarpolitikkur

Seinni partur av røðuni sum Hilmar Bech helt undir figgjarlógarvið- gerðini á tingi:

Áðrenn eg sleppi fiskivinnuni, skal eg nerta við eitt mál, sum liggur nær á hjarta, og tað er minstalónin.

Sum monnum kunnugt eru flestar lónir hækkaðar í hesum árinum, og fiskimenn hava eisini havt betri úrtøku, ta fiskiskaperin hevur eydnast, men minstalónin er ikki broytt burtursæð frá hækkingum, sum hava staðist av pristalsreguleringini, og í lóg-mansrøðuni á ólavskuroðuni boðaði lógmaður frá, at landsstýrið hevði ætlanir um at hækka minstalónina, so eg vænti upp skot fer at koma frá landsstýrinum hesum viðvíkjandi.

Tey seinastu árinu hevur smáðnaður tikið seg upp á ymsum plássum og hesin eigur at verða stuðlaður mest møguligt, og tað er mín vón, at íðnaðargrunnurin, sum varð settur á stovn herfyri fer at virka til at øka um hesa vinnugrein, og uppskotini frá landsstýrinum um nýggjar avskrivningarreglur og íløgugrunn skuldi eisini birt undir á hesum øki, soleiðis at arbeiði kann bliva til fleiri, og at føroyskar íðnaðarvørur ikki bara verða seldar her á landi, men eisini verða framleiddar til útflytning. Tað hevur verið fært fram av teimum flestu um tann vanda, ið høttir okkara samfelag, um tað hendir at føroyskir fiskimenn verða stongdir úti á teimum fjaru fiskileiðunum, og tí eigur serligur dentur at verða lagdur á at royna at byggja upp ein íðna her á landi, sum kanska kann víga upp imóti hesum missi, tí sum kandi danin segði: «Hvad udad tabes, skal indad vindes».

Føroyskt skipasmíð hevur vunnið nógv fram tey seinastu árinu og henda verður dyggiliga stuðlað av tí almenna og gevur nógv arbeiði.

Eg skal triva eitt sindur í samferðslumál, sum standa fyri góðar 14 mill., tá bilgjöld, bensingjöld og kommununna partur, sum tilsaman geva 11 mill., so tann samlaða útreiðslan er umleið 25 mill., og er tað ein hækking uppá 4 mill.

Vegirnir eru tann størsti parturin við 16 mill., meðan havnagerð í grunn er 6 mill. og til lendingar í grunn eru settar 2,5 mill., og haldi eg hetta vera alt ov lágt, og vil eg tí mæla figgjarnevndini til at hækka lendingarkontoina.

Umframt tær mill. sum her eru nevndar, eru stórar peningahæddir, sum við lánum úr 60 mill. grunninum verða nýttar til at fremja vega- og bergholgerð.

Eg skal í hesum sambandi gera vart við, at tað gleðir meg at siggja, at gongd er komin á landsvegagerðina í Suðuroynni, men hetta hevði valla rokkið, um ikki trokað

var á røttum stað, og tá lógmaður í ólavskuroðuni boðaði frá, at dentur fór at vera lagdur á at fremja nøkur bestemt vegastreki í hesum valskeiði - m.a. vegin Hov-Vág, so hevur ein síðani fingið lyfti um, at endalig projektering skal vera liðug til várs, og at vegarbeiði tá fer at byrja av álvara. Eg skal loyva mær einaferð enn - at nevna Vikarbyrgisvegin, sum eg vóni kann verða byrjaður við tað fyrsta, tí Vikarbyrgi er einasta bygd í Suðuroynni, sum nú er uttan vegsamband.

Í flestu plássum í minum valdomi er tað soleiðis, at útróður er av stórum týdningi fyri heimafólkið, og tí hava havna- og lendingarviðurskifti alt at siga, hvussu henda vinna kann verða drivin, og í stóðum er rættliga nógv gjørt til tess at bota um havnaviðurskiftini, men tað ikki nóg mikið, og tær jättanir, sum eru givnar fara ikki at rokka til at fremja ta neyðugu útbúgving, ið kann skapa bestu fortreytir fyri útróðri, og tað nú lógtingið hevur fingið umsóknir frá kommunum um eykajättanir og fer at víðgera summar havnaætlanir av nýggjum, so haldi eg tað var nátturligt at tikið alla havnaætlanina upp til endurskoðingar.

Samferðsluna innanoyggja á sjónum er bót um ta seinastu tíðina, og just nú er komið snottligt og úðarhóskandi skip til Sandoyarsiglingina, og til sigling uppá Suðuroynna, fingur vit »Smyril« fyri fáum árum síðani. »Smyril« er dygd argott sjóskip og fráfrákt handaverk er lagt í arbeiði um borð, men tað er ta teknisk brek, sum gera, at hann er ikki so væl eignaður til hesa sigling, sum ein kundi ynskja, og umroddu brek eru kostnaðarmikil at retta, so tað er ein spurningur um ikki rettast var at selt »Smyril«, nú meðan hann er nýggjur og peningur fæst fyri hann, og so heldur bygt annað far til hesa sigling.

Flogmálið, sum nú hevur verið frammi nú í mong ár men sum loysn ikki er fingin á, skal eisini vera norðið við, og eg skal eins og aðrir mæla til, at flogvøllurin í Vágum verður útbýgður, men samstundis minna um, at far-ið má verða undir at byggja verulig floghavn við tað allar fyrsta, tí hetta er ein átrokandi spurningur, sum tað hevur tikið alt ov langa tíð at loysa. Ein ætlað floghavn eigur at verða bygd á tí staði, ið flogtekniskt liggur best fyri og har lendingartryggleikin er størstur og effir teimum uppbyggingum, sum lótingsmenn hava fingið, liggur Sandoyggin frægest fyri.

Telefonsambandið í Suðuroynni hevur í mong ár verið ógvuliga vánaligt og tað hevur næstan verið ógjørligt at fáa telefon innlagda, men nú fer tibetur automatisering av telefonini fram, soleiðis at telefonfelagar í Suðuroy, sum upplýsingar siga, longu næsta

summar kunnu ringja norður um fjórð, bert við at snara á telefonskivuna, og at fólk ta skuldi sloppið frá at biða í tímavis fyri at fáa samtalu ígjøgnum, og hetta framstíg fara helst flestir suðuroyingar at verða glaðir fyri. Meðan telefonverkfallið var í vár, spurdi eg summar stóðir í Suðuroynni um hvussu lónir teirra vóru, ið røkja telefonstóðir á bygd, og skal eg tí gera vart við, at her er ein skeivleiki, sum eigur at vera rættaður, tí fleiri av teimum, ið hava boðstóðir á bygd, fáa ógvuliga litla lón, og summi ikki meira í ársløn enn ein vanlig mánaðarløn á t. d. telefonstóðini í Havn.

Skúlskapur, herundir fólkskúlin - studentaskúlin - sjómansskúlin - háskúlin - studningur til lesnað - ítróttur og annað kostar landskassan umleið 15 mill., men hetta eru ikki allar útrýðslur til undirvising, tí av læraralónini til fólkskúlan rindar statskassin umleið 55 pst. og av skúlabýgging 20 pst. Annars er tað at siga, at eins og á flestu samfelagsokkum eru skúlavíðurskifti okkara nógv broytt tey seinastu árinu, tað eru og vera nýggir og stásligir skúlabýgningar reistir, sum geva næmingum og lærarum betri arbeiðsumstøður.

Eisini skúlastrukturin og arbeiðslagið í teim ymsu skúlanum er broytt og broytist á undan ári, og hend er ein sinnalagsbroying í fólki okkara í forhold til skúlan og skúlaarbeiði, og hetta er at gleðast um, tí nú er betri samarbeiði millum heim og skúla enn fyrr, og bæði foreldur og skúlamyndugleikar hava stór áhuga fyri at geva tí uppvakandi ættarliði bestu umstøðir at útbúgva seg til tað livstárv, tey nú einaferð velja ser - tað verðið seg á sjögvi ella landi - so tey gerast gagnligir samfelagsborgarar.

Ein góð fólkskúlaundirvising er fortreytin fyri, at næmingar kunnu halda fram við víðari útbúgving, og tí hevur tað alt at siga, at góðar kreftir

ir koma at røkja hesa undirvising, og at skilgøð útbýgging av okkara skúlskapi fer fram, sum hóska til føroysk víðurskifti og soleiðis, at føroyskur skúlskapur altíð er á hædd við tann í hinum norðurlondum. Ein partur av børnunum hevur til fyri nokrum árum herfyri ikki fingið ta undirvising, sum fall teimum best, og tí kom mangan lítill burturúr, og í hesum fori hugsi eg um tey, sum ikki hava fingið tey bóklugu evnini í vøggugávu, ella tey brekaðu, so sum hoyribrekað, sjónbrekað, talubrekað o. o.

Viðvíkjandi undirvising av hesum er stóru bati hendur við spesialskúlanum, sum hevur virkað í fleiri ár og sum ætlanir eru um at útbýggja, og í fólkskúlanum hevur holl og góð undirvising verið givin í lesiveikum og lettari brekaðum børnum undir leiðslu av ráðgevaranum í serundirvising Johs. A. Næs, eisini hesa undirvising eru ætlanir um at fáa enn betri, og hava lærarafólk tí fingið og fáa ser útbúgving á hesum øki, soleiðis at mest møguligt av børnum kunnu fáa hesa undirvising í skúlanum í heimbygdini, so hesi bornini framvegis kunnu búgva heima hjá foreldrunum.

Meðan eg tosi um skúlskap, skal eg loyva mær at gera vart við ein týðandi spurning í sambandi við fólkskúlaundirvisingina, og tað er skúlabarnabókasavn; slik áttu at verið við allar skúlar - stóru og smærri alt eftir sum umstøðurnar eru - og landskassin og rikikassin saman

við kommununa átti at lati eina vissa peningahædd til bóakeyp. Væl er tað so, at skúlar hava kunnað lænt kassar við barnabókum frá landsbókasavnum í Havn, men hesar bókurnar hóska ikki altíð so væl til tey smærri bornini, meðan eitt skúlabókasavn kundi havt bókur, sum lærarin valdi út og sum fullu børnun best.

Nú í nøkur ár hevur Fróðskaparsetrið havt árskskeið fyri lærarar, soleiðis at 3-4 lærarar av bygd hava kunnað fingið víðari útbúgving her í Havn, tað soleiðis, at teir eisini hava undirvist í skúlum her í Havn, harvið hava teir ikki tær allarbestu umstøður til ta víðari útbúgving, teir eru komnir higir fyri at fáa. Rættast var, at hesir lærarar, meðan skeiðið vardi, vóru leysir fyri allari undirvisingarskyldu, so teir veruliga kundu samlað seg um ta útbúgving, teir koma til Fróðskaparsetrið at nema.

Á figgjarlógini stendur studningur til arbeiðsloysisgrunn fyri 225.000 kr., og eg skilji, at hesin peningur verður javnt býttur millum tey trý arbeiðarafelagini við 75.000 kr. til hvørt, men her til er at siga tað, at limatalið í teim ymsu feløgnum er so ymiskt, og tí átti hesin studningur at veri latin í mun til limatalið, og tá Klaksvíkar arbeiðsmannafelag fær 75.000 kr., so skuldi bæði Havnar- og Føroya arbeiðarafelag fingið væl meiri, tí limatalið er munandi hægr.

Annars vil eg at enda ynskja Føroya fólki alt gott og landsstýrinum bliðan byr fram yvir og vóni, at tað fer at halda fram við at føra ein miðvísan politikk.

Fólkatings-kaffistova?

Nú hevur sosialdemokratiski fólkatingslimurin Poul Søgaard skotið upp, at gera eina kaffistovu í Fólkinginum. - Vit skulu tað ikki niðurlægga snapstingið! Formaður fólkatingsins Karl Skyt te sigur soleiðis:

— Spurningurin um kaffistovu hevur verið viðgjørdur fleiri ferðir, men hevur ongantíð fingið góða undirtøku. Nú skulu vit aftur undir hetta »aktuella« mál, sigur Karl Skytte.

Danskur kavbátur skal vitja Føroyar

Fyri fyrstu ferð síðan 1923 kemur danskur kavbátur at vitja føroysk farvøtn. Tað er kavbáturin Narhvalen, sum er á rundferð, ið kemur at vitja

henda vegin í desember mánaða. Kavbáturin leggur ikki at, men kemur at sigla framvið Nólsoynni.

Reyða í prísfalli

Solútlitið fyri íslensku reiðuveiðina er vánaligt.

Síðsta ár fluttu íslendingar út 786 tons fyri 185 milj. ísl. kr.

Fyrstu 6 mánaðarnar í ár hava teir útflytt 444 tons fyri 121 milj. ísl. kr.

Mett verður at tað eru á goymslu uml. 200 tons av reyðu, og at cif prísurin væntandi liggur um ísl. kr. 50

milj. sum skulu seljast í hesum ári.

Bretland er høvuðsmarknaðurin og ein partur fer til norðurlond.

Prísfallið er um 20 pst.

Í 1968 og 1969 var íslenski reyðuflyttingurin uppá ávíkavist 423 tons og 646 tons fyri ávíkavist 42 og 177 milj. ísl. krónur.

STØYRIGÓÐS
ARBEIÐSTOL
DØTIS
TIMBUR
BYGGITILFAR
Telefon: 5149 - 5265
Telgr.: Kjelberg, Klaksvík
Telex 20
KLAKSVÍKAR
TIMBURHANDIL
P. J. F. KJØLBRO